

Justitiedepartementet
EU-enheten

EU-nämnden
Riksdagen

Kopia: Justitieutskottet
Kopia: Socialförsäkringsutskottet
Kopia: Civilutskottet
Kopia: Konstitutionsutskottet

Kommenterad dagordning för rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 5–6 mars 2026

Torsdagen den 5 mars – Inrikes frågor

1. Godkännande av dagordningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande. Se bifogad dagordning.

2. (ev.) Godkännande av A-punkterna

a) Icke lagstiftande verksamhet

b) Lagstiftning (offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av A-punktslista.

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Johan Forssell

3. Det övergripande läget i Schengenområdet

a) Schengenbarometern

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Frågan om det samlade tillståndet i Schengen är en återkommande punkt på Schengenrådets dagordning.

Under denna punkt kommer kommissionen att presentera den elfte upplagan av Schengenbarometern. Syftet med barometern är att ge en ögonblicksbild över läget i Schengenområdet. Under ett år tas tre barometrar fram, en inför respektive Schengenråd i mars, oktober och december. Inför Schengenrådet i juni presenterar kommissionen en mer omfattande Schengenrapport.

Den nu aktuella Schengenbarometern bygger på data från den 1 januari till den 31 december 2025 och fokuserar på Schengens närområde, de yttre gränserna och inre säkerhetsfrågor. Det konstateras att antalet turister till EU har ökat jämfört med tidigare år, medan olagliga gränsövergångar vid EU:s yttre gräns har minskat med 25 procent jämfört med 2024 och med 50 procent jämfört med 2023. Stärkta europeiska kvalitetskontrollmekanismer och Frontexinsatser har bidragit till att en ökad andel resenärer kontrolleras i Schengens informationssystem. Samtidigt framhålls att det finns ihållande utmaningar med personalresurser, infrastruktur och it-kapacitet vid vissa gränsövergångar.

Av barometern framgår att den illegala migrationen kan fortsätta att minska, beroende på den geopolitiska utvecklingen. Ett förstärkt samarbete med ursprungs- och transitländerna är viktigt för en fortsatt sådan utveckling. Samarbetet med relevanta tredjeländer är betydelsefullt också för att motverka att smugglarnätverk intensifierar sin verksamhet.

Barometern lyfter också fram betydelsen av återvändandestödet på EU-nivå för frivilligt återvändande och återintegrering av tredjelandsmedborgare, särskilt till komplexa destinationer som Syrien och Afghanistan.

Barometern tar även upp det utmanande säkerhetspolitiska landskapet som råder. Bland annat framhålls de ökande hybridkonfrontationerna vid luft- och sjögränserna och vikten av att gränsförvaltningen utvecklas. Även risken för organiserad vapensmuggling kopplat till kriget i Ukraina lyfts.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar Schengenbarometern som väl belyser de utmaningar som Schengenområdet står inför.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet vid flera tillfällen, senast den 9 oktober 2025. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 10 oktober 2025.

Fortsatt behandling av ärendet: Tillståndet i Schengenområdet är en återkommande punkt på Schengenrådets dagordning och kommer sannolikt att följas upp även framöver.

Faktapromemoria: -

b) Genomförandet av prioriteringarna för Schengenrådets cykel: incitament för frivilligt återvändande

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Johan Forssell

Förslagets innehåll: Som en del av genomförandet av prioriteringsområdena för Schengenrådscykeln 2025–2026 har det cypriotiska ordförandeskapet valt att fokusera på frivilligt återvändande och har aviserat en tematisk diskussion om incitament för frivilligt återvändande.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar att frågan om incitament för frivilligt återvändande diskuteras. Ett effektivt återvändande av personer som inte har rätt att vistas på territoriet är centralt för att EU:s asyl- och migrationssystem ska fungera och uppfattas som legitimt, vilket i sin tur är avgörande för ett väl fungerande Schengenområde.

Regeringen har vidtagit och vidtar en rad åtgärder för att stärka det svenska återvändandesystemet och främja incitamenten för frivilligt återvändande

och återintegrering. Att de som har meddelats ett beslut om återvändande respekterar besluten och självmant lämnar territoriet är en nyckelkomponent i en effektiv återvändandepolitik och ett mer värdigt och kostnadseffektivt alternativ till verkställighet av besluten med tvång. Ett fungerande återvändande förutsätter såväl incitament för frivilligt återvändande som ett tvångsvist återvändande. Olika särlösningar för regularisering av irreguljära migranter som fått avslag på sin asylansökan underminerar återvändandepolitiken och minskar däremot incitamenten för frivilligt återvändande. Sådana bör därför undvikas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: Tillståndet i Schengenområdet liksom återvändandepolitiken är återkommande dagordningspunkter på RIF-rådets dagordning.

Faktapromemoria: -

4. Genomförandet av interoperabilitet: reviderad färdplan för tiden efter 2026

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Mot bakgrund av tidigare förseningar i genomförandet av interoperabilitet mellan EU:s gräns- och säkerhetssystem godkände RIF-rådet vid möten i mars och december 2025 en ny övergripande tidsplan för arbetet under 2025–2028.

Enligt den nya planen startades in- och utresesystemet EES den 12 oktober 2025. Systemet för lokalisering av domar mot tredjelandsmedborgare (Ecris/TCN) driftsätts under första kvartalet 2026, det reviderade asylfingeravtryckssystemet Eurodac i juni 2026 och reseauktoriseringssystemet ETIAS under fjärde kvartalet 2026. Samtliga interoperabilitetskomponenter ska vara driftsatta och systemen fullt interoperabla andra kvartalet 2028.

Planen för genomförandet av det reviderade viseringssystemet VIS och dess integration med interoperabiliteten kunde beslutas av eu-LISA:s styrelse först den 29 januari 2026. Enligt den ska det reviderade VIS driftsättas i flera faser mellan fjärde kvartalet 2028 och tredje kvartalet 2029, varefter den nya viseringsplattformen (VAP) kan driftsättas första kvartalet 2030.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen avser ställa sig bakom förslaget till färdplan. Den av eu-LISA:s styrelse beslutade tidsplanen motsvarar ett scenario som Sverige och övriga medlemsstater bedömer som genomförbart.

Regeringen anser att det är olyckligt med de upprepade förseningarna av genomförandet. Det är viktigt att kunna realisera nyttan av utvecklingsarbetena så snart som möjligt, både för ökad säkerhet och smidigare gränskontroll. En ny tidsplan måste dock vara realistisk, förutsägbar och ge tillräckligt med tid för anpassning av de nationella genomförandena.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet vid flera tillfällen, senast den 4 december 2025. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 5 december 2025.

Fortsatt behandling av ärendet: Den övergripande uppföljningen sköts av kommissionen som regelbundet rapporterar till RIF-rådet.

Faktapromemoria: 2017/18:FPM41

5. Övriga frågor

a) Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Johan Forssell

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

6. Migrationens yttre dimension

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Johan Forssell

Förslagets innehåll: Rådet väntas diskutera det pågående arbetet med prioriterade tredjeländer på migrationsområdet, däribland Libyen och Libanon och den aktuella situationen utmed de främsta migrationsrutterna till EU.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen anser att EU:s samarbete med ursprungs-, transit- och stora mottagarländer är en central aspekt av migrationspolitiken. Parallellt med genomförandet av migrations- och asylpakten behöver mer göras för att minska den irreguljära migrationen till EU, effektivisera återvändandet och säkerställa skydd längs med migrationsrutterna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till socialförsäkringsutskottet vid flera tillfällen, senast den 13 mars 2025. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 10 oktober 2025.

Fortsatt behandling av ärendet: Diskussioner om arbetet inom den externa dimensionen och samarbetet med tredjeländer fortlöper i rådsstrukturen (främst arbetsgruppen för externa migrationsfrågor (EMWP) och den operativa samordningsmekanismen för extern migration (Mocadem)).

Faktapromemoria: -

7. Genomförandet av migrations- och asylpakten

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Johan Forssell

Förslagets innehåll: De tio rättsakterna i migrations- och asylpakten trädde i kraft den 11 juni 2024 och ska börja tillämpas fullt ut den 12 juni i år, med

undantag för vidarebosättningsförordningen som blev tillämplig omedelbart vid ikraftträdandet. Den 29 januari i år antog kommissionen ett meddelande om en europeisk asyl- och migrationshanteringsstrategi.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar kommissionens arbete med genomförandet av rättsakterna i migrations- och asylpakten och att det sker återkommande uppföljning och diskussion i rådet. Ett korrekt genomförande i alla medlemsstater är avgörande för att systemet ska fungera. Regeringen välkomnar den huvudsakliga inriktningen i asyl- och migrationshanteringsstrategin, däribland vikten av att motverka irreguljär migration och öka återvändandet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till socialförsäkringsutskottet vid flera tillfällen, senast den 4 december 2025. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 5 december 2025.

Fortsatt behandling av ärendet: Genomförandet av migrations- och asylpakten är en återkommande dagordningspunkt i rådet.

Faktapromemoria: -

8. Slutsatser om EU:s strategiska ram för narkotika

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande

Ansvarigt statsråd: Elisabet Lann

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet har tagit fram utkast till slutsatser om EU:s nya narkotikastrategi. I slutsatserna föreslås att EU:s narkotikastrategi ska välkomnas och att för strategins genomförande skapa ett nytt ”EU Drugs Strategic Framework”. I slutsatserna redogörs kort för huvuddragen av EU:s narkotikastrategi, däribland att breda sektorsövergripande insatser behövs för att minska både utbudet av och efterfrågan på narkotika och uppnå ett bättre skydd för människors liv, hälsa och säkerhet.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen avser ställa sig bakom godkännandet av rådsslutsatserna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till socialutskottet den 4 februari 2026.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktrapromemoria: 2025/26:FPM55

9. Europols framtid

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen framhåller i de politiska riktlinjerna för kommissionens mandatperiod (2024–2029) att Europol ska bli en verkligt operativ myndighet och att dess personalstyrka ska mer än fördubblas över tid. Av kommissionens inre säkerhetsstrategi, ProtectEU, framgår att kommissionen har för avsikt att föreslå en ambitiös översyn av Europols mandat i syfte att stärka Europols tekniska expertis och kapacitet att stödja nationella brottsbekämpande organ, tillsynen över Europols verksamhet samt de strategiska partnerskapen med partnerländer och den privata sektorn. Vidare avser kommissionen sträva efter att EU:s byråer och organ för inre säkerhet ska samarbeta och komplettera varandra bättre. Här nämns bl.a. Eurojust, Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo), Frontex och eu-Lisa.

Ett förslag till reviderad förordning väntas läggas fram i juni 2026. Det pågår för närvarande diskussioner i olika fora som syftar till att samla medlemsstaternas synpunkter på vad ett framtida mandat bör innehålla, nu närmast på RIF-rådet den 5–6 mars 2026.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen anser att Sverige bör delta aktivt i diskussionerna om utformningen av det kommande förslaget till reviderad förordning och föreslår därför den preliminära och övergripande ståndpunkt som presenteras nedan. Europols budget bestäms inom ramen för pågående förhandlingar om EU:s fleråriga finansiella ramverk (MFF). Ståndpunkten föregriper inte svenska ställningstaganden inom

förhandlingarna om det finansiella ramverket eller Europols budget och är förenlig med Sveriges budgetrestriktiva hållning.

En allt större del av den grova och organiserade brottsligheten har internationella kopplingar, vilket innebär att Europol får en allt viktigare roll när det gäller att stödja gränsöverskridande brottsbekämpning.

Brottsbekämpningen i EU har haft stor nytta av informationsutbytet och de nya arbetsmetoder som Europol har utvecklat. Viktiga åtgärder har vidtagits under de senaste åren för att stärka Europols roll, men regeringen är av uppfattningen att mer behöver göras för att hålla jämna steg med utvecklingen av den gränsöverskridande brottsligheten, utan att det sker på bekostnad av medlemsstaternas befogenheter på området. Regeringen välkomnar därför en översyn av förordningen som styr Europols verksamhet och har för avsikt att verka för att följande fyra områden inkluderas och beaktas i den nya förordningen.

Tillgång till information och att rätt information når rätt aktör i tid är avgörande för det brottsbekämpande arbetet. Det finns ett antal åtgärder som bör vidtas för att öka och effektivisera Europols möjligheter att lagra, bearbeta och dela de stora mängder information som digitaliseringen av samhället fört med sig. Exempelvis bör möjligheten till fjärråtkomst till Europols uppgiftssamlingar för gemensam analys och behandling förbättras. Regeringen avser därtill verka för en mer ändamålsenlig tillsyn av Europols verksamhet som inte bygger upp obefogad byråkrati och praktiska hinder för en effektiv brottsbekämpning. Vidare behöver formerna för den Europeiska datatillsynsmannens (EDPS) tillsyn ses över och moderniseras för att vara ändamålsenliga för verksamheten.

Regeringen ser även att det finns ett mervärde med att ge Europol vissa utökade befogenheter för Europol att inhämta information online där den geografiska jurisdiktionen över brottsligheten kan vara svår att fastställa.

Samtliga åtgärder för att effektivisera Europols möjligheter att utföra sitt uppdrag innebär att avvägningar behöver göras mellan förordningens nuvarande, relativt detaljerade, dataskyddsbestämmelser och brottsbekämpningens behov av mer effektiva processer för att behandla en exponentiellt ökande datamängd. Regeringen avser verka för att hitta lösningar som ökar effektiviteten men utan att göra avkall på behovet av ett fullgott skydd för personuppgifter.

Regeringen ser att det finns ett operativt mervärde med att utvidga Europols brottskatalog till att också omfatta vissa brott mot samhällsviktig verksamhet. Regeringen avser därför verka för att Europol ges befogenhet att inhämta information och stödja medlemsstaterna i att skapa en lägesbild rörande vissa brott som idag inte omfattas, i huvudsak sabotage och brott mot luftfartslagen. Eftersom denna typ av brottslighet kan utgöra en del av främmande makts hybridoperationer och därmed röra nationell säkerhet, är det dock viktigt att tydligt avgränsa såväl definitionen av brottet som Europols roll för att säkerställa respekten för nationell kompetens enligt EU-fördragen.

Regeringen anser att Europol behöver ges bättre förutsättningar att samla expertis och utveckla gemensamma verktyg inom områden som är kostsamma för medlemsstaterna att utveckla var för sig. Det kan handla om att utveckla den tekniska infrastruktur som behövs för det gränsöverskridande brottsbekämpande samarbetet, exempelvis för att gemensamt lagra stora mängder data för gemensam åtkomst och bearbetning och spåra kryptovalutor, vilket behövs för att bekämpa bland annat människohandel, cyberbrott och avancerad ekonomisk brottslighet.

För att kunna fokusera på sitt ovan exemplifierade specialiststöd åt medlemsstaterna är det regeringens uppfattning att Europols resurser inte bör användas till att sända ut operativ personal till medlemsstaterna för att generellt stödja brottsbekämpningen. Sådan verksamhet är mycket kostnadsdrivande, riskerar att utarma medlemsstaternas personalresurser och tar fokus och resurser från det som regeringen anser bör vara Europols kärnverksamhet, dvs. informationsutbyte och utveckling av spetskompetens.

En för regeringen viktig fråga i förhandlingarna kommer att vara att inte överkodifiera Europols verksamhet. Om för mycket av Europols operativa arbete regleras i detalj på förordningsnivå försämrar möjligheterna att på ett flexibelt sätt anpassa metoder och organisation över tid, vilket är nödvändigt att göra i takt med att brottsligheten förändras. Detsamma gäller för tekniska lösningar; förordningen bör förbli teknikneutral för att undvika att lagstiftningen blir föråldrad när tekniken utvecklas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: Kommissionen har för avsikt att presentera ett förslag till reviderad Europolförordning i juni 2026.

Faktapromemoria: -

10. Den nuvarande geopolitiska miljöns inverkan på EU:s inre säkerhet: situationen i Syrien

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Frågor om olika externa konflikters betydelse för den inre säkerheten är återkommande på RIF-dagordningen. Läget i Syrien har diskuterats vid flera tidigare tillfällen i relation till inbördeskriget. Det har bland annat handlat om internationella insatser för att motverka utvecklingen av terrorism och hanteringen av förvar och läger i nordöstra Syrien för IS-anhängare. Vid de två senaste diskussionstillfällena har fokus varit olika konsekvenser av att den terroristklassade gruppen Hayat Tahrir al-Sham (HTS), som störtade Assadregimen i december 2024, tagit ledningen över landet.

Syrien befinner sig sedan det formella maktskiftet den 29 mars 2025 i en osäker övergångsperiod och det finns tecken på sekteristiskt våld tillsammans med en pågående ekonomisk och humanitär kris. Samtidigt har steg tagits i en positiv riktning och det är tydligt att övergångsregeringen har tagit till sig av krav på exempelvis inkludering, både från det syriska civilsamhället och från EU och andra aktörer. I början av 2026 blossade en väpnad konflikt upp mellan Syriens övergångsregering och det kurdiska självstyrets militära styrka, Syriska demokratiska styrkorna (SDF). Bakgrunden till konflikten var att övergångsregeringen och det kurdiska självstyret inte kommit överens i förhandlingar som rör det avtal som parterna ingick den 10 mars 2025 om att det av kurderna styrda området i nordöstra Syrien skulle överlämnas till Syrien och att SDF skulle ingå i Syriens armé. Den väpnade konflikten bidrog till att tusentals människor flydde från områdena där striderna ägde rum. Konflikten bidrog också till bristande säkerhet i relation till de förvar och läger som bland annat hyser de tusentals personer med koppling till terroristorganisationen Islamiska staten som SDF sedan flera år tillbaka har hanterat och vaktat med internationellt stöd.

Ett avtal om vapenvila och integrering av kurdiska institutioner i centralorganisationen slöts mellan den syriska övergångsregeringen och det kurdiska självstyret den 30 januari. Övergångsregeringen har nu tagit över ansvaret för flera förvar och läger och i samarbete med USA och Irak har en överföring av män som hållits i förvar i nordöstra Syrien till Irak genomförts.

Förflyttningen av dessa personer och de risker som hanteringen medför kräver en kontinuerlig dialog mellan EU, Syrien, Irak samt USA och övriga aktörer som verkar i regionen.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen följer händelseutvecklingen mycket noga, inklusive genom EU och genom Sveriges deltagande i den Globala Koalitionen mot Daesh där bland annat USA, Syrien och Irak är medlemmar. Regeringen ser allvarligt på säkerhetssituationen och vilka eventuella konsekvenser den kan få för EU:s inre säkerhet. Regeringen kommer att fortsätta att verka för en gemensam ansats med andra EU-medlemsstater och likasinnade. Hanteringen av utmaningarna behöver koordineras med Irak, USA, och den syriska övergångsregeringen samt förankras med övriga aktörer som verkar för att upprätthålla stabilitet och säkerhet i regionen.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet om den nuvarande geopolitiska situationens inverkan på EU:s interna säkerhet kopplat till Syrien vid flera tillfällen, senast den 3 juni 2025. Samråd med EU-nämnden om den nuvarande geopolitiska situationens inverkan på EU:s interna säkerhet kopplat till Syrien, senast den 4 juni 2025.

Fortsatt behandling av ärendet: Frågorna förväntas fortsätta behandlas vid kommande RIF-råd.

Faktapromemoria: -

11. Övriga frågor

- a) EU-agendan för att förebygga och bekämpa terrorism och våldsbejakande extremism

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Kommissionen väntas informera om den nya strategin mot terrorism och våldsam extremism som presenteras den 25 februari.

Fredagen den 6 mars 2026 – Rättsliga frågor

12. Förordningen om skydd för vuxna

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Allmän riktlinje

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Förslaget till förordning omfattar vuxna som på grund av nedsatt eller otillräcklig personlig förmåga inte kan tillvarata sina egna intressen. Detta kan vara i samband med en åldersrelaterad sjukdom eller till följd av något annat hälsotillstånd, och förslaget omfattar bland annat frågor om godmanskap och förvaltare. Det övergripande syftet med förslagen är att säkerställa att skyddet för utsatta vuxna upprätthålls och att deras rätt till självbestämmande respekteras i gränsöverskridande situationer.

Förordningen innehåller bland annat regler om behörighet, erkännande och verkställighet av åtgärder, samarbete och införandet av ett europeiskt företrädeintyg. En partiell allmän riktlinje som omfattar de inledande fem kapitlen i förordningen antogs vid RIF-rådet i juni 2025. Nu ska en allmän riktlinje före resterande delar antas.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen avser att ställa sig bakom förslaget till allmän riktlinje.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning med civilutskottet den 19 september 2023. Information till civilutskottet den 7 mars 2024 och 23 maj samt 27 november 2025. Samråd med EU-nämnden den 4 juni 2025.

Fortsatt behandling av ärendet: Trepårtssamtal väntas hållas under våren 2026.

Faktapromemoria: 2022/23:FPM101

13. Övriga frågor

a) Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

14. Rysslands anfallskrig mot Ukraina: kampen mot strafflöshet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Vid RIF-rådet kommer ordförandeskapet att lämna en lägesrapport om Rysslands anfallskrig mot Ukraina och kampen mot straffrihet.

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 har EU:s medlemsstater vidtagit en rad åtgärder såväl nationellt som gemensamt på EU- och internationell nivå för att säkerställa ansvarsutkrävande för internationella brott som begås i samband med Rysslands aggression mot Ukraina.

På EU-nivå har det bland annat diskuterats hur EU:s medlemsstater bäst kan stödja utredningar av krigsförbrytelser i Ukraina. Sverige har bland annat lämnat ett finansiellt bidrag till Internationella brottmålsdomstolen (ICC) och Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten har sekonderat ett antal åklagare och experter till domstolen. Sverige bidrar även med expertis till EU:s rådgivande civila insats EUAM Ukraina som stödjer reformer av rättsvårdande myndigheter och utredningar av krigsförbrytelser. EU:s byrå för straffrättsligt samarbete, Eurojust, har sedan invasionen lämnat stöd till utredningar i medlemsstaterna och fått nya uppgifter avseende hantering av bevisning rörande krigsförbrytelser begångna i bland annat Ukraina.

Sverige ingår även i en kärngrupp som sedan 2022 arbetat för att tillsammans med Ukraina inrätta en tribunal inom Europarådet med jurisdiktion över aggressionsbrottet mot Ukraina. Under våren 2025 enades länderna i kärngruppen om tre dokument som ska ligga till grund för etablerandet av tribunalen; ett bilateralt avtal, en stadga och ett så kallat EPA (Enlarged Partial Agreement). Europarådet och Ukraina har skrivit under det bilaterala avtalet och nästa steg är att övriga stödjande länder ska ansluta sig genom EPA.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet vid flera tillfällen, senast den 4 december 2025. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 5 december 2025.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

15. Advokaters oberoende i Europa: EU:s roll och Europarådets konvention

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Frågor om rättsstatens principer är återkommande på RIF-dagordningen. Det cypriotiska ordförandeskapet har valt att lyfta frågan om advokaters oberoende i Europa och EU:s roll i frågan.

Advokaters oberoende undergrävs på flera håll i världen.

Europarådets konvention till skydd för advokatycket antogs den 12 mars 2025. Konventionen syftar till att säkerställa att advokater kan utöva sitt yrke fritt och oberoende, utan att utsättas för hot, våld eller andra påtryckningar. Konventionen fastställer minimistandarder för skyddet av såväl enskilda advokater som advokatsamfund och omfattar bland annat regler om att advokater ska kunna verka utan otillbörliga hinder, att de ska ha rätt att kommunicera förtroligt med sina klienter och att de inte ska drabbas av negativa konsekvenser för att de identifieras med sina klienter eller deras sak.

Sverige var ett av de första länderna som undertecknade konventionen när den öppnade för signering i maj förra året.

Konventionen träder i kraft den första dagen av den månad som inträder tre månader efter att minst åtta parter, inklusive minst sex länder som är medlemmar i Europarådet, har ratificerat den. Detta har ännu inte skett.

Kommissionen har bedömt att det finns EU-behörighet i vissa delar som täcks av konventionen. Därmed kan inte medlemsstaterna tillträda i dessa delar utan det är EU som tillträder. Kommissionen har meddelat att man förbereder för EU-tillträde och att medlemsstaterna får signera men inte ratificera konventionen innan EU har tillträtt.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar att frågan lyfts för diskussion på RIF-rådet. Att advokaters oberoende undergrävs är en mycket allvarlig utveckling som underminerar både rättsstaten och demokratin. I en turbulent omvärld är det viktigt med en fri och oberoende advokatkår. Detta är en grundsten i rättsstaten och internationella initiativ på området är positiva.

Regeringen värnar om en oberoende advokatkår och advokaters rätt att arbeta utan rädsla för hot och våld.

Det är viktigt att arbetet nu fortskrider så att Europarådets konvention kan ratificeras och träda i kraft.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

16. Slutsatser om tillämpningen av EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna 2026

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande

Ansvarigt statsråd: Nina Larsson

Förslagets innehåll: Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (rättighetsstadgan) blev i och med Lissabonfördragets ikraftträdande rättsligt bindande som en del av primärrätten. EU arbetar aktivt med att stärka genomförandet av rättighetsstadgan inom institutionerna och i medlemsstaterna, bland annat med utgångspunkt i EU:s strategi på området. Kommissionen presenterar årligen en tematisk rapport om läget för grundläggande rättigheter i unionen, och rådet har i slutsatser åtagit sig att svara på kommissionens rapport med rådsslutsatser. Dessa två steg bildar tillsammans de två institutionernas årliga cykel för uppföljning av rättighetsstadgans tillämpning.

Kommissionen presenterade den 5 december 2025 en rapport med en utvärdering av genomförandet av strategin för att stärka tillämpningen av stadgan om de grundläggande rättigheterna i EU. Ordförandeskapet har i sin tur presenterat ett utkast till rådsslutsatser om tillämpningen av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna: utvärdering av genomförandet av strategin för att stärka tillämpningen av stadgan om de grundläggande rättigheterna i EU. Texten syftar till att lägga fram rådets ställningstaganden på området utan att vara rättsligt bindande. Utkastet lyfter fram vikten av fortsatta åtgärder, såväl i medlemsstaterna som inom institutionerna, för att stärka rättighetsstadgans tillämpning. Exempelvis framhålls behovet av ett systematiskt kunskapshöjande arbete, relevanta strukturer för arbetet och kontinuerlig uppföljning.

Svenska ståndpunkter återspeglas väl i det utkast som ligger på bordet. Exempelvis har det tydliggjorts att arbetet på området är ständigt pågående och måste genomföras på ett effektivt sätt av alla berörda aktörer. På svenskt initiativ har även tillägg gjorts om förhållandet mellan respekt för rättighetsstadgan och tillvaratagandet av unionens ekonomiska intressen, samt att arbete för att stärka respekten för rättighetsstadgan behöver ske inom ramen för EU:s externa relationer.

Vid antagandet väntas även ett utbyte på det aktuella temat äga rum med Sirpa Rautio, direktör för EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA).

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen avser ställa sig bakom godkännandet av utkastet till slutsatser.

Regeringen anser det är angeläget att se respekten för rättighetsstadgan som en central beståndsdel i unionens strävanden att upprätthålla unionens grundläggande värderingar. Därför avser regeringen att lyfta fram att arbetet för att stärka stadgans tillämpning måste fortsätta, i linje med EU:s strategi på området. Halvtidsutvärderingen är välkommen och utgör ett tillfälle för unionens institutioner och medlemsstaterna att förnya sina åtaganden på området.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till Konstitutionsutskottet den 22 januari 2026.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

17. Övriga frågor

a) Initiativ om dagen för rättsväsendets oberoende

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Polen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Polen väntas informera om ett initiativ att på europeisk nivå utse 11 januari till rättsväsendets självständighetsdag.

b) Översyn av Eurojustförordningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Kommissionen väntas informera om arbetet med den kommande revideringen av Eurojustförordningen.

I anslutning till rådets möte: Gemensamma Schengenkommittén

1. Det övergripande läget i Schengen-området

a) Schengenbarometern

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan punkt 3a.

b) Genomförandet av prioriteringarna för Schengenrådets cykel: incitament för frivilligt återvändande

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Johan Forssell

Förslagets innehåll: Se ovan punkt 3b.

- c) Genomförandet av interoperabilitet: reviderad färdplan för tiden efter 2026

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan punkt 4.

- d) Övriga frågor: Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Johan Forssell

Förslagets innehåll: Se ovan punkt 5.